

Ulosottojärjestelmän peruskorjaus keskeinen työllisyystavoitteisiin pääsemiseksi

- Pekka Tiainen, VTT (Kansantaloustiede),
neuvotteleva virkamies: työ- ja
elinkeinoministeriössä

MIKSI SUOMI KÖYHTYY – SEMINAARI

su. 7.4.2019 Kulttuurikeskus Crusell

(Vapaa pääsy) (osoite: Kullervontie 11, U:ki)

Lyhennelmä versio 10.5.2019

Finanssikriisitaantuma pisin taantuma. Ei syvin.
Luvuissa

-Kesto huipusta nousuun edellisen huipun tasolle
-Lasku tuotanto alimmillaan verrattuna
edeltävään huippuun

1876-1882 kesto 6 vuotta -5 %

1913-1922 kesto 9 vuotta -33 %

1929 - 1933 kesto 5 vuotta -4 %

1938-1943-1946 kesto 8 vuotta -9 %

1990-1997 kesto 8 vuotta -11 %

2008-2018 kesto 10 vuotta -8 %

-2013 arvio (Pekka Tiainen) että 2017/2018
mennessä. Maailmansotien ja 1990-luvun laman
kumulatiivinen tuotannon menetys suurempi

Vuonna 2018 tuotanto ja työllisten luku nousi 10 vuoden jälkeen finanssikriisiä edeltäneen tason yli

Tämä oli pitkäaikaisin jakso ennen kuin saavutettiin jälleen aiempi huippu.

Työllisyysaste on korkeampi kuin vuonna 2008 johtuen työikäisen väestön vähenemisestä vuodesta 2010. Tehtyjen työntuntien kansantaloudessa on edelleen vähemmän kuin 2008 koska osa-aikatyötä tehdään enemmän ja siksi keskimääräinen työaika on silloista lyhempi. 2015-2018 keskimääräinen työaika hieman piteni.

Ulosotosta ja luottohäiriömerkinnöistä johtuvia työllistymisen esteitä

- 1. Kannustinloukku: vero, ulosotto ja asumistukien ja muiden sosiaalisten etujen pieneneminen tulojen noustessa vievät ansaitusta kymmenestä eurosta lisää 8-9 euroa. Käteен jää 1-2 euroa tunnilta kun palkka on 10 euroa/tunti, ja 3-4 euroa kun palkka on 20 euroa/tunti. Tämä on alintakin alimpaa alipalkkausta joka johtuu ulosottokiilasta. Pääsääntöisesti kaikissa tuloluokissa vero ja ulosotto yhdessä sosiaalisten etujen vähenemisen kanssa vievät 100 euron tulonlisästä 80 euroa ja jää 20 euroa. Voidaan perustellusti puhua ulosotto-orjuudesta.**
- 2. Poistamalla tätä ongelmaa nostamalla suojaosuutta tuntuvasti (alin suojaosuus 900 euroon ainakin porrastetusti ulosoton keston mukaan) voidaan tavoitteeksi asettaa 10 000 – 20 000 työpaikan lisääntyminen ja toimenpide maksaa helposti itse itsensä. Korjaus on tehtävissä pienellä lain muutoksella ensimmäisten kärkiasioden joukossa.**

Ulosotosta ja luottohäiriömerkinnöistä johtuvia työllistymisen esteitä

2. Yrityksiä ajetaan tarpeettomasti konkurssiin verovaatimuksilla, jotka ovat pienempiä, kuin konkurssista johtuvan työttömyyden kustannukset ja verotulomenetykset. Vastavia kielteisiä vaikutuksen aiheuttaa, kun lainojen maksuaikoja ei järjestetä ja joka kuudes yrittäjä on ulosotossa tai ovat luottohäiriömerkittyjä. Tämä on paha työllisyyden lisäämisen este ja samalla yhteiskunnan velkaannuttaja ja myös yhteiskunta on häviäjä. Samalla karkottuu yrittämistä ja työpaikkoja pois Suomesta.

3. Ulosotolla ja luottohäiriöillä estetään lainojen, verojen ja maksujen hoito ja aiheutetaan uudet ulosotot ja kierre, jossa ulosotolla, viivästyskorkoilla ja luottohäiriömerkinnöillä ulosottosummat paisutetaan ja pitkitetään ja ulosottovahingot levitetään sivullisiin. Edellä kuvatun ulosotto-orjuuden rinnalla voidaan perustellusti puhua velkaorjuudesta, joka on Suomea velvoittavien ihmisoikeussopimusten ja perustuslain perusteella kiellettyä. Seurauksena on että ihmisiä pidetään yhteiskunnan ja oikeusvaltioperiaatteen ulkopuolella ja se estää toimintaa ja sitä kautta työllisyyttä.

Ulosotto- ja luottohäiriömerkintäjärjestelmä tulee yhteiskunnalle kalliiksi - kupla hyödyistä on tarpeen korjata

- Työllisyyttä heikentävät vaikutukset ja sitä kautta verotulojen väheneminen ja työttömyyden kustannukset
- Ulosottojärjestelmä pumppaa rahaa rahoituslalle ja ulkomaisille ulkomaille voittonsa siirtäville perintäyhtiöille verotuksen vahingoksi ja yksityisistä varoista. Yhteiskunta lisäksi maksaa tämän kalliin järjestelmän.
- Verotulomenetyksiä aiheutuu luottotappiokirjaukista jotka olisivat vältettävissä tai ovat virheitä ja verot syrjäytetään kun rahoitusalan ja perintäyhtiövelkojat saavat rahat ulosotosta ja pakkomyynneistä.

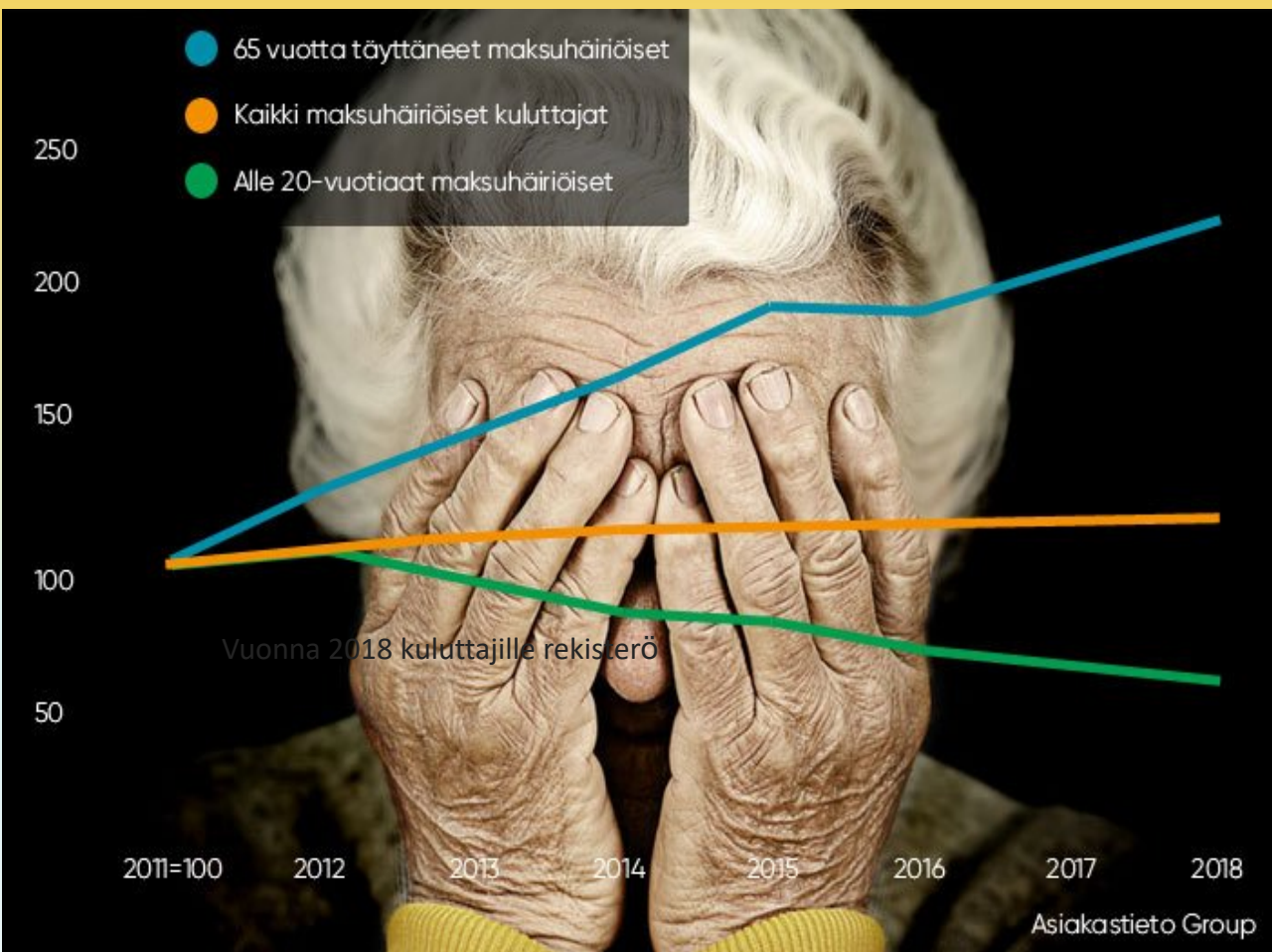
Väitetään että kun palkkiot kattavat ulosoton suorista 100 milj. euron suorista kustannuksista valtaosan, tulee väitetty 400 milj. euron hyöty.

Nämä väitetyt hyödyt kuitenkin valtiolle uppoavat em. menetyksiin ja oikeusjärjestelmän ylläpitämisen kustannuksiin joista kaksi kolmannelta aiheutuu velkomisesta ja jotka ovat olennaisesti enemmän kuin ulosoton suorat kustannukset.

Keskeistä on, miten ulosottojärjestelmän virheellisyyksien ja peruskorjauksella voidaan edistää työllisyyttä sen rinnalla että se korjaa oikeusjärjestelmämme valuvian ja on välttämätön osa laajamittaisen ihmisoikeusloukkaamisen poistamista Suomessa. Tarvitaan lainsäädäntöä SEKÄ lain soveltamisvirheellisyyksien korjaamista JA KANSALAISTOIMINTAA jota ilman ei saada välttämätöntä tahtotilaa korjausten saamiseen. Vuoden 2008 ulosottokaaren ja vuonna 2010 toteutetun valtakunnanvoudinviraston ja silloin olleen erikoisperinnän käynnistäneen työryhmän jälkeen tilanne on olennaisesti uudelleen pahentunut.

Lähes kokonaan rahoituslaitoston omistama luottohäiriömerkintöjä tekevä Suomen Asiakastieto uutisoi 9.1.2019: Kuluttajien maksuhäiriöissä vaikea vuosi: tuomiomerkinnot lisääntyivät ja summat kasvoivat

Tiedote 9.1.2019

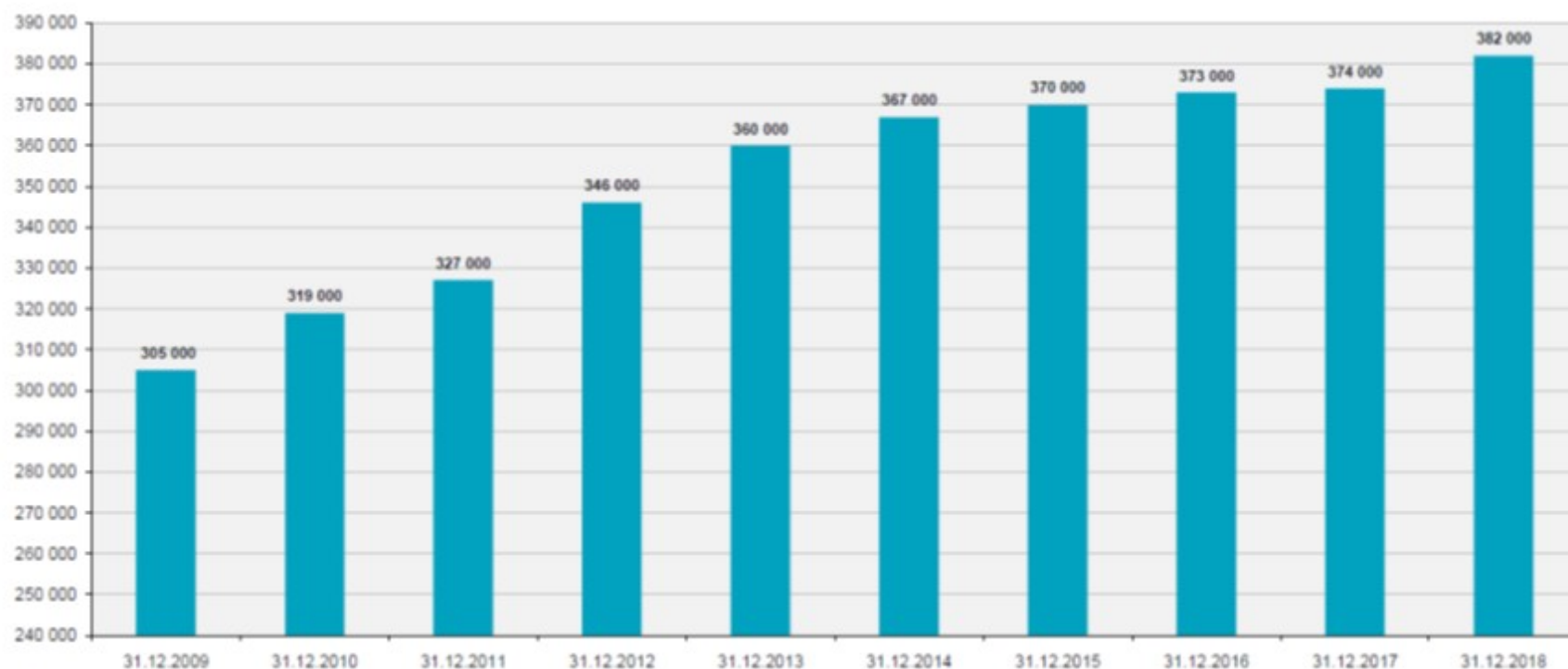

65-vuotta täyttäneiden maksuhäiriömerkinnät ovat lisääntyneet 2011-2018 paljon yli kaksinkertaiseksi.

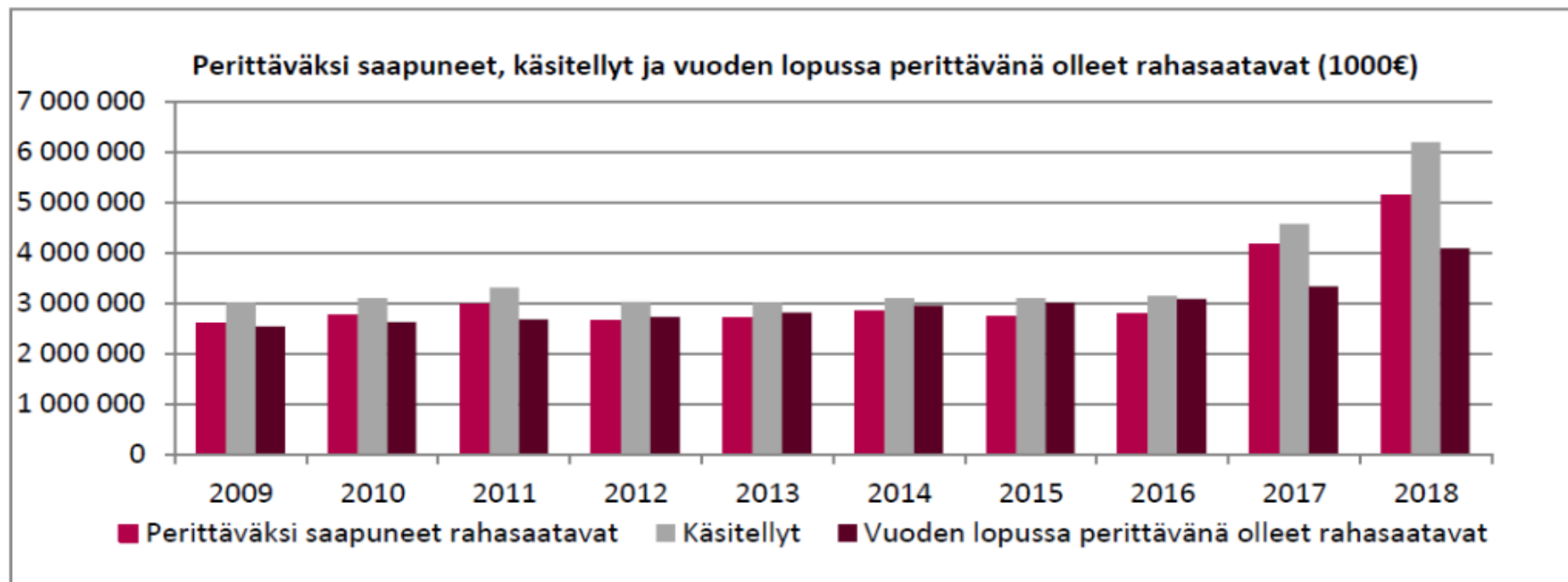
Vuonna 2018 oli maksuhäiriöitä 382 000 henkilöllä ennätysmäärä. Tammikuussa 2019 määrä oli edelleen noussut 383 500:aan. Yrityksen mukaan lukien yli 430 000:een.

Merkinnät oli 8,1 %:lla aikuisväestöä.

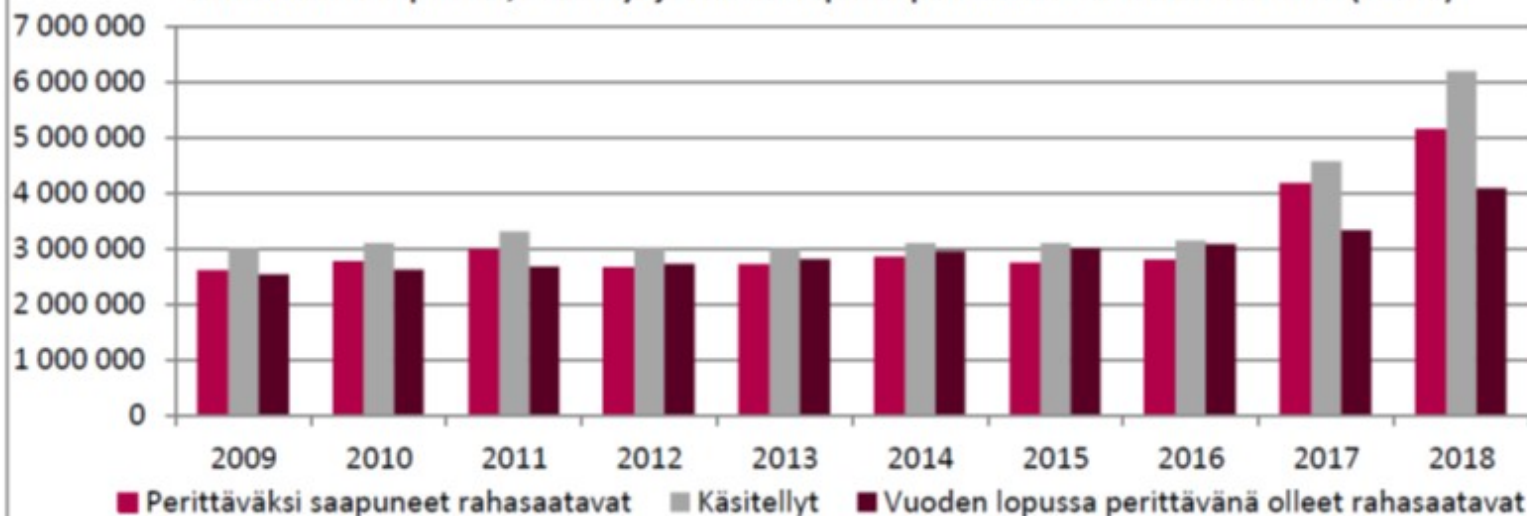
Henkilöt, joilla on maksuhäiriö 31.12.2009-2018 Persons with payment defaults 31.12.2009-2018

Ulosotossa oleva summa on kasvanut vuoden 2009 lopun 2,5 miljardista vuoden 2016 lopun 3,1 miljardista vuoden 2018 lopun 4,1 miljardiin euroon valtakunnanvoudiviraston perustamisesta alkaen. Käsitellyt summat ovat kaksinkertaistuneet 6 miljardiin ja ulosottoon saapuneet summat 5 miljardiin. Samaan aikaan yksityishenkilöiden maksuhäiriömerkinnät ovat lisääntyneet 305 000 henkilöstä 380 000 henkilöön kohdistuviksi.

Perittäväksi saapuneet, käsitellyt ja vuoden lopussa perittävänä olleet rahasaatavat (1000€)

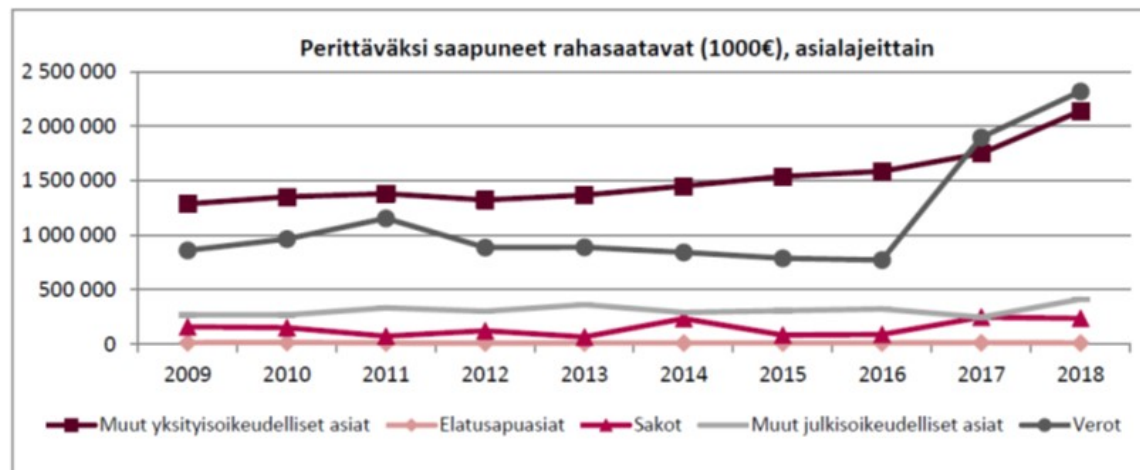
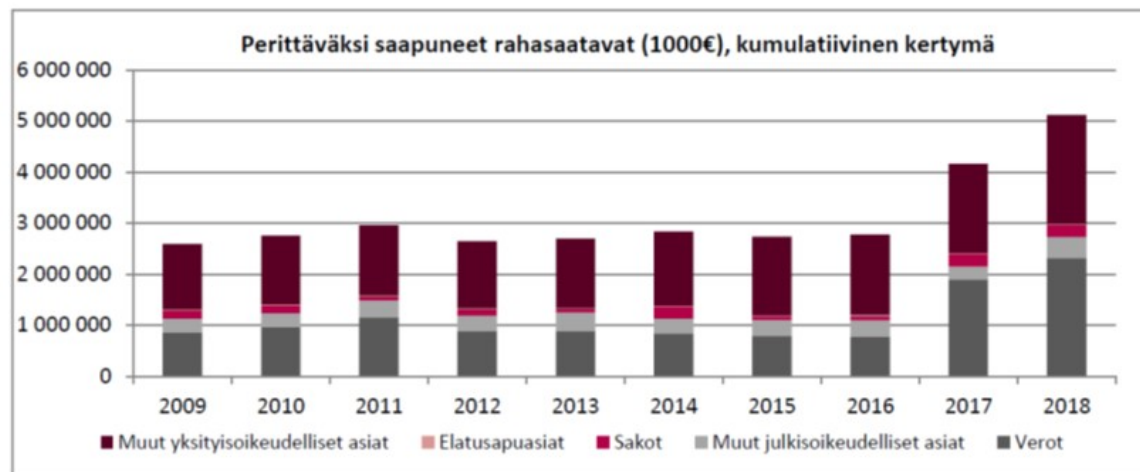

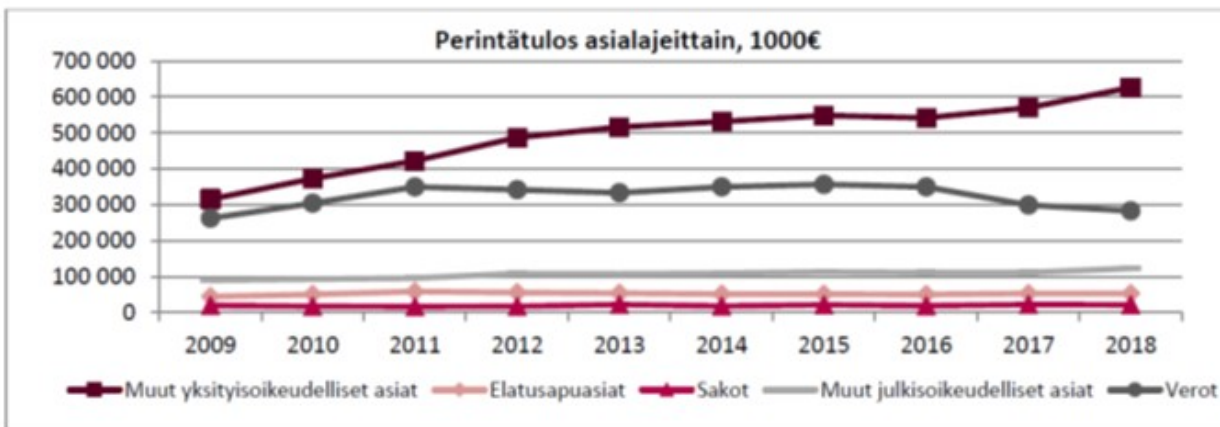
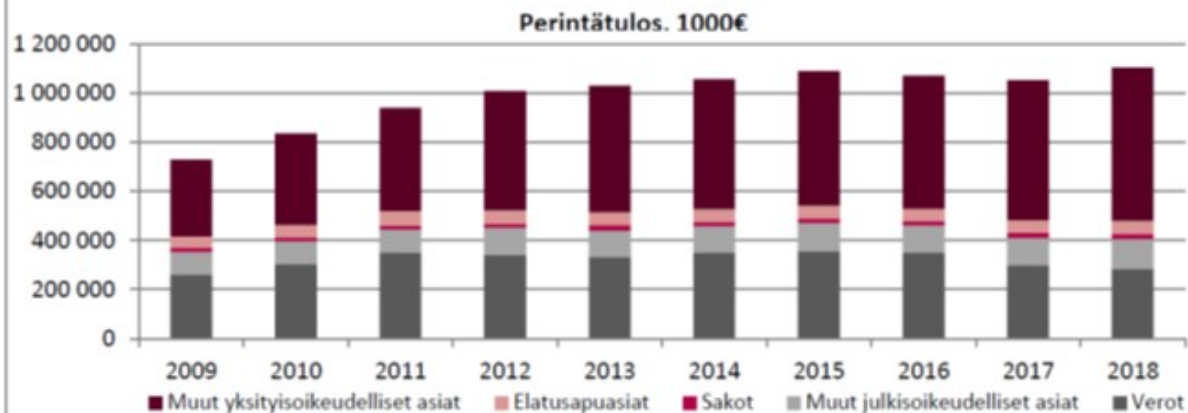
Perittäväksi saapuneet, käsitellyt ja vuoden lopussa perittävänä olleet rahasaatavat (1000€) yhteensä

	Perittäväksi saapuneet rahasaatavat	Muutos edellisestä vuodesta	Käsitellyt	Muutos edellisestä vuodesta	Vuoden lopussa perittävänä olleet rahasaatavat	Muutos edellisestä vuodesta
2009	2 595 020	11,3 %	3 019 016	-22,9 %	2 540 260	0,3 %
2010	2 756 673	6,2 %	3 104 025	2,8 %	2 625 138	3,3 %
2011	2 959 932	7,4 %	3 313 597	6,8 %	2 683 714	2,2 %
2012	2 650 431	-10,5 %	3 025 438	-8,7 %	2 736 103	2,0 %
2013	2 700 225	1,9 %	3 014 976	-0,3 %	2 819 298	3,0 %
2014	2 834 247	5,0 %	3 104 346	3,0 %	2 961 622	5,0 %
2015	2 734 644	-3,5 %	3 106 369	0,1 %	3 014 687	1,8 %
2016	2 782 636	1,8 %	3 149 335	1,4 %	3 090 827	2,5 %
2017	4 160 363	49,5 %	4 583 025	45,5 %	3 339 164	8,0 %
2018	5 120 854	23,1 %	6 200 795	35,3 %	4 093 571	22,6 %

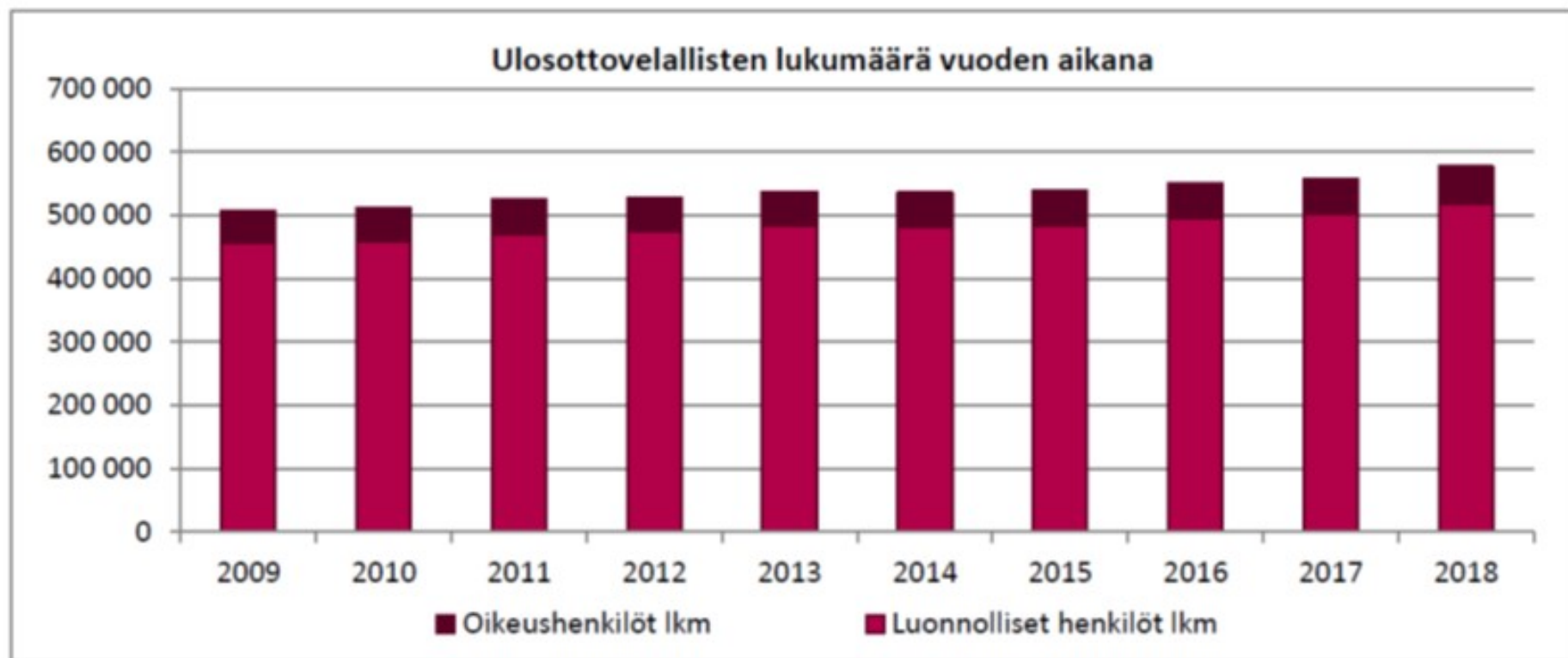
Perittäväksi saapuneet rahasaatavat ovat lisääntyneet aiemmasta 2,5 miljardista vuodessa vuonna 2017 4 ja 2018 yli 5 miljardiin euroon. Tilanne on eri mittareilla pahentunut 2010-luvulla ja erityisesti 2017-2018 työllisyyden vahvasti lisääntyessä. Mitä tapahtuu jos talous heikkenee.

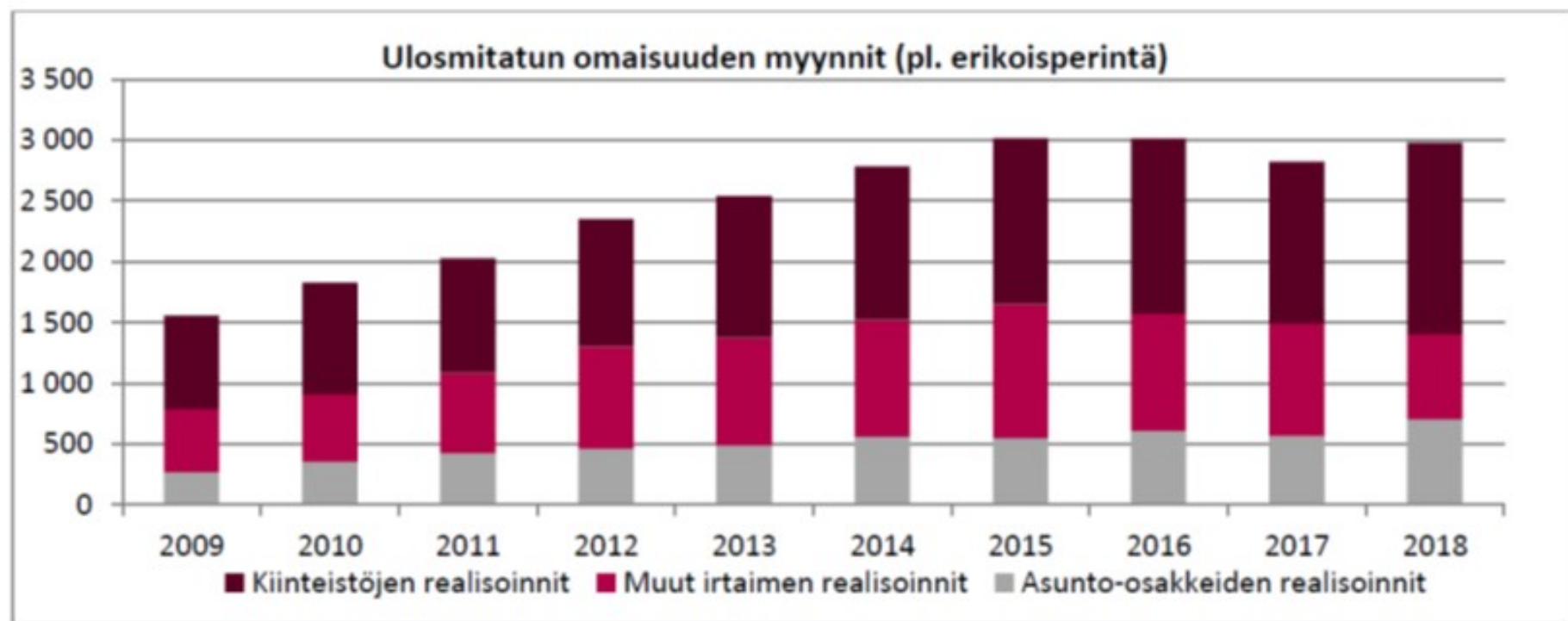
2.2.1. Perittäväksi tulleet rahasaatavat 2009 - 2018

Perintätulos, 1000 €, ulosottolaitos yhteensä							
	Verot	Muut julkisoikeudelliset asiat	Sakot	Elatusapuasiat	Muut yksityisoikeudelliset asiat	Perintätulos yhteensä	Muutos edellisestä vuodesta
2009	262 075	89 874	18 917	44 311	315 269	730 446	4,5 %
2010	304 077	92 597	16 963	49 810	372 881	836 328	14,5 %
2011	349 218	95 637	16 233	58 105	421 772	940 965	12,5 %
2012	341 609	108 689	16 665	55 017	487 291	1 009 271	7,3 %
2013	332 772	107 006	21 835	53 517	516 193	1 031 339	2,2 %
2014	349 137	108 825	17 799	51 159	531 320	1 058 241	2,6 %
2015	356 601	112 840	20 693	51 302	548 898	1 090 334	3,0 %
2016	349 504	110 764	18 792	50 238	541 924	1 071 223	-1,8 %
2017	298 830	110 674	21 719	52 291	570 484	1 053 999	-1,6 %
2018	283 158	122 681	20 830	52 373	626 299	1 105 340	4,9 %

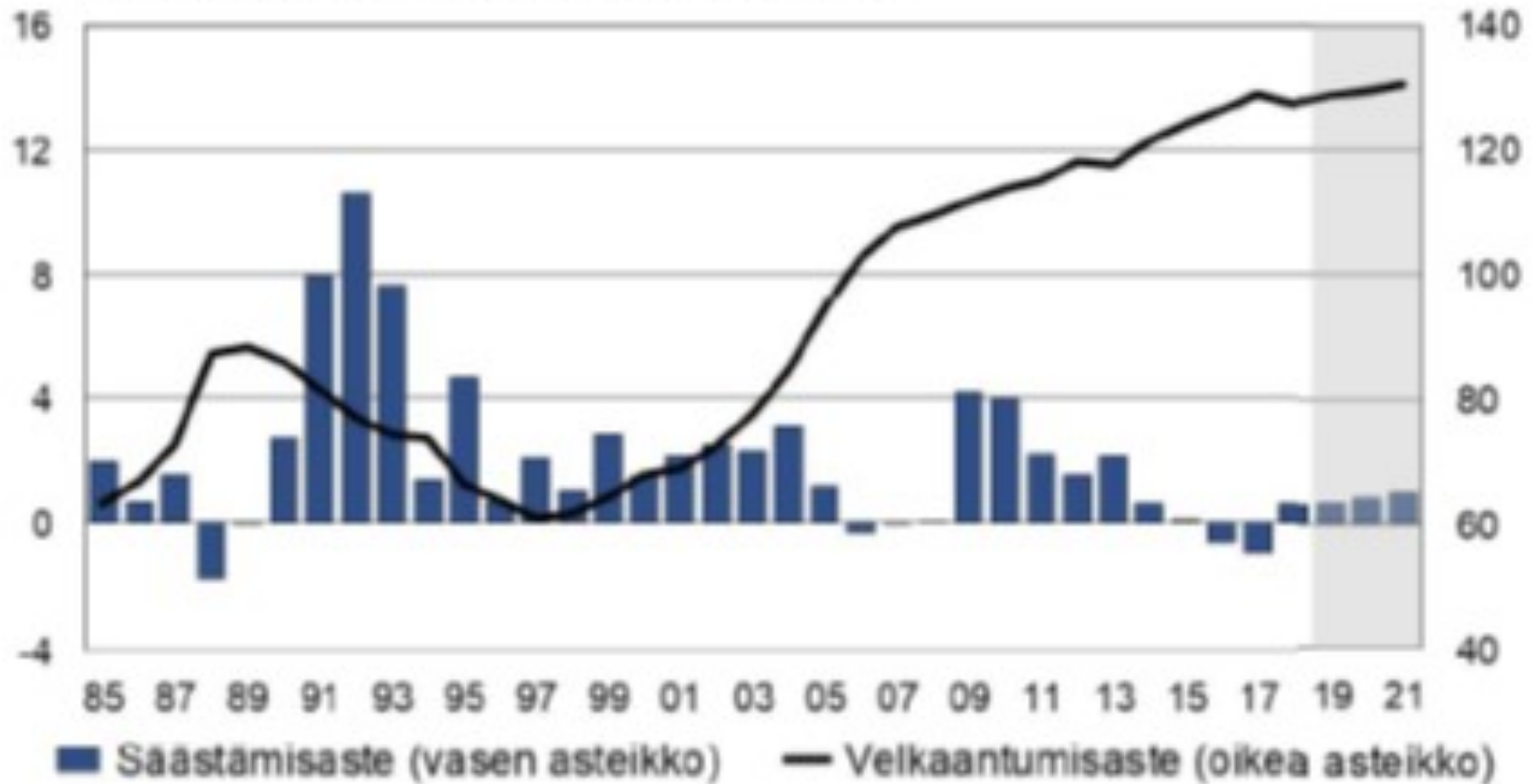

Häädöt				
	Vireilletulleita häätöjä	Häädetty ja lukkoseppähäätö	Vastaaja muuttanut	Toimitetut häädöt yhteensä*
ULOSOTTOLAITOS YHTEENSÄ	7 360	2 337	1 549	3 886

Turvaamistoimenpiteitä 477 kpl

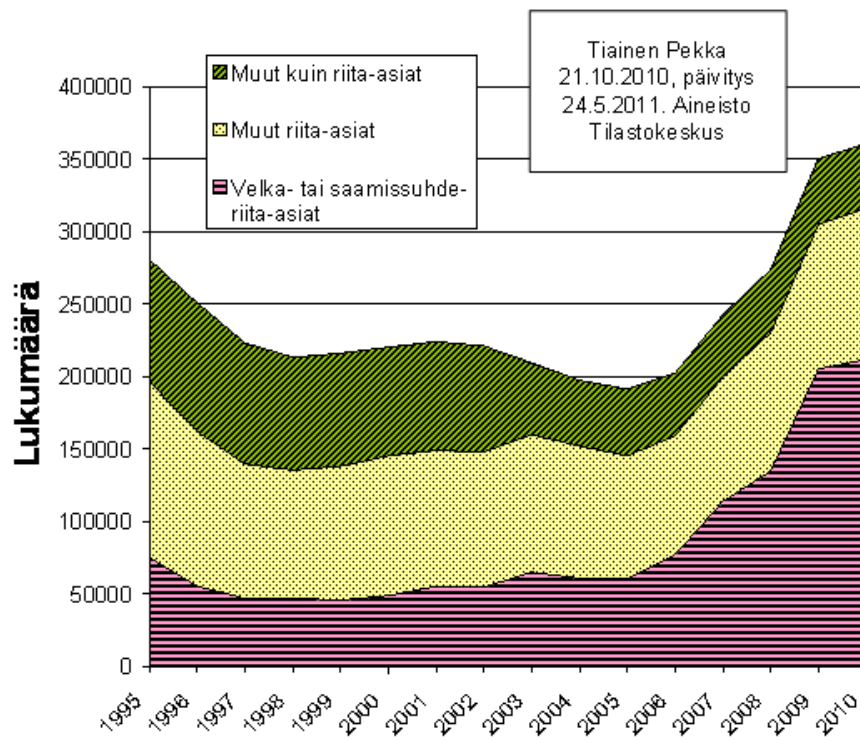
Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen osuus käytettävissä olevista tuloista, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM04170

Käräjäoikeuksissa loppuun käsitellyt riita- ja hakemusasiat 1995-2009. Velkomusasiat

Käräjäoikeudessa -velkomisasiota oli 1995 noin 50 000 ja muita noin 150 000 vuodessa, kaikkia noin 200 000 ja velkomisasiota noin neljännes. Velkomisasiota oli 2005 noin 70 000 ja muita noin 150 000 vuodessa. velkomisasiota on 2013 316 000 asiaa, osuus kaikista 55 %, ja mukaan lukien irtaimistokaupan velkomukset, 357 000 asiaa, osuus kaikista 570 000 asiasta 63 %. 2018 käräjäoikeusratkaisuja 460 000. Velka-asioiden osuus v. 2013 osuudella noin 300 000 asiaa. Kaikki ratkaistut asiat tuomioistuimissa olivat vuonna vuonna 2016 534 177 asiaa, 2017 531 600 asiaa ja 2018 514 250 (budjetti, lopullinen luku lienee aiempien vuosien tapaan budjettia korkeampi). Käräjäoikeuksien osuus kaikista on noin 90 %.

Velkomusriita-asioiden osuus kaikista käräjäoikeuksissa loppuunkäsitellyistä riita- ja hakemusasioista

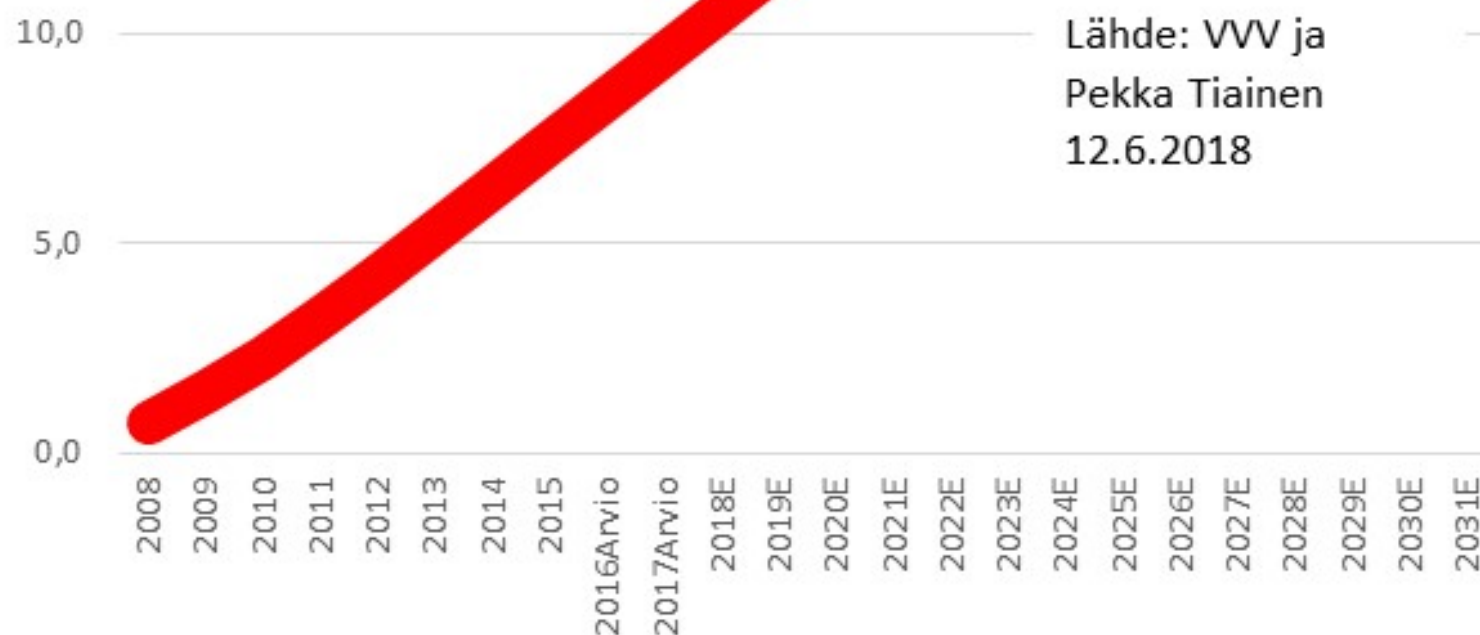

JOHTOPÄÄTÖS: VELKA-ASIOIDEN JYRKKÄ NOUSU TAPAHTUI KAHDENSSA VAIHEESSA: 2005-2009 JYRKKÄ NOUSU JA OSUUDEN NOUSU. 2010-2013 JYRKKÄ NOUSU JA OSUUS VAKIINTUI. Vuonna 2015 käräjäoikeuksien ratkaisuissa oli pudotus 88 287 asialla 485 730:een. Syy ei selviä valtion budjettikirjan tekstistä.

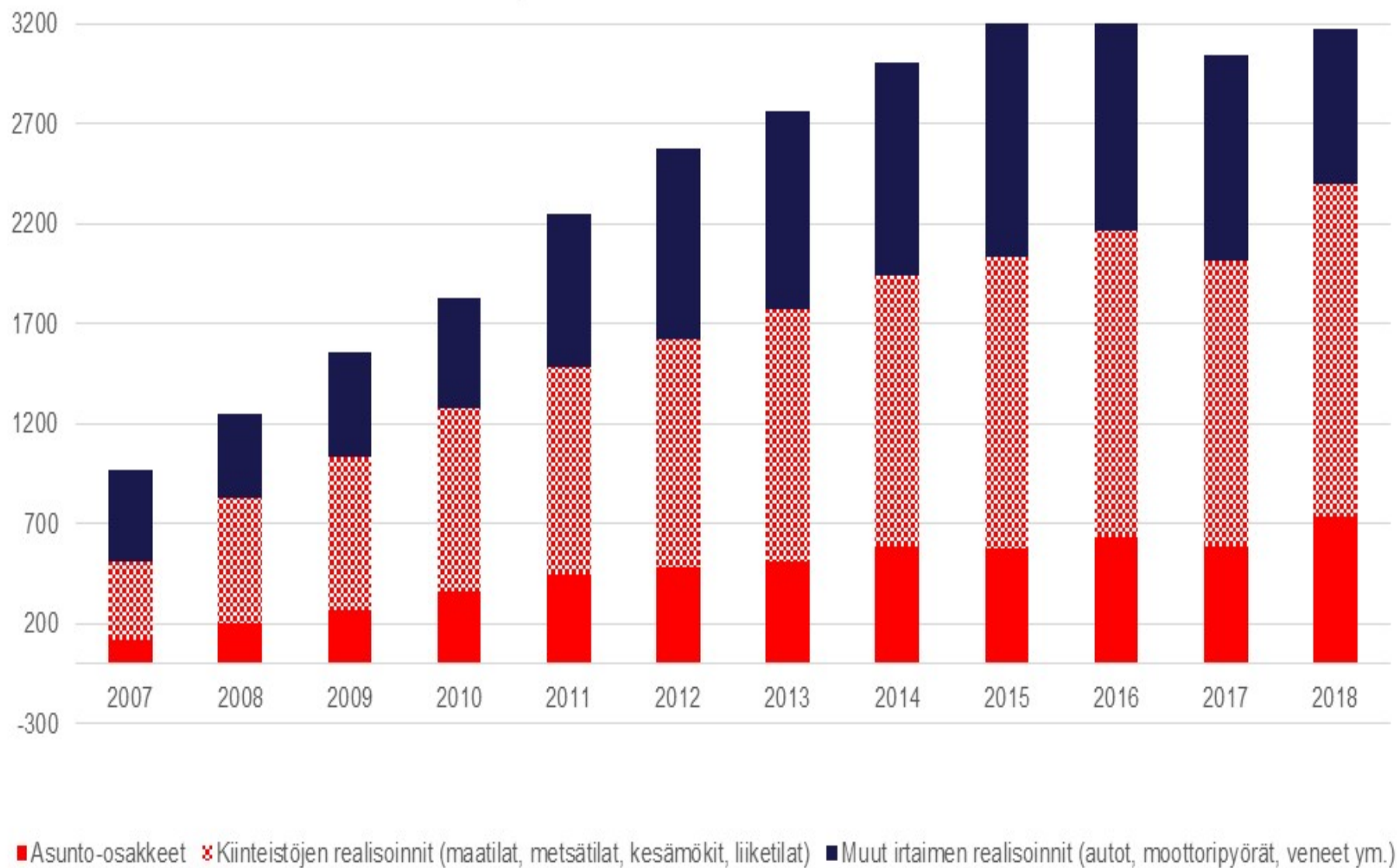
Kumulatiivinen ulosottokertymä, miljardia euroa

**Vuodesta 2018 vuoden 2017 taso ja rahassa.
Mikäli tilannetta ei korjata. Valtion saama osuus
osaksi uloston ja pääosa muihin velkomisesta
johtuviin oikeusjärjestemäkuluihin.**

Pankit ja muu rahoitusala ja perintäyhtiöt sekä palkkion perintä suurimmat hyötyjät nettomääräisesti (tulot miinus kulut)

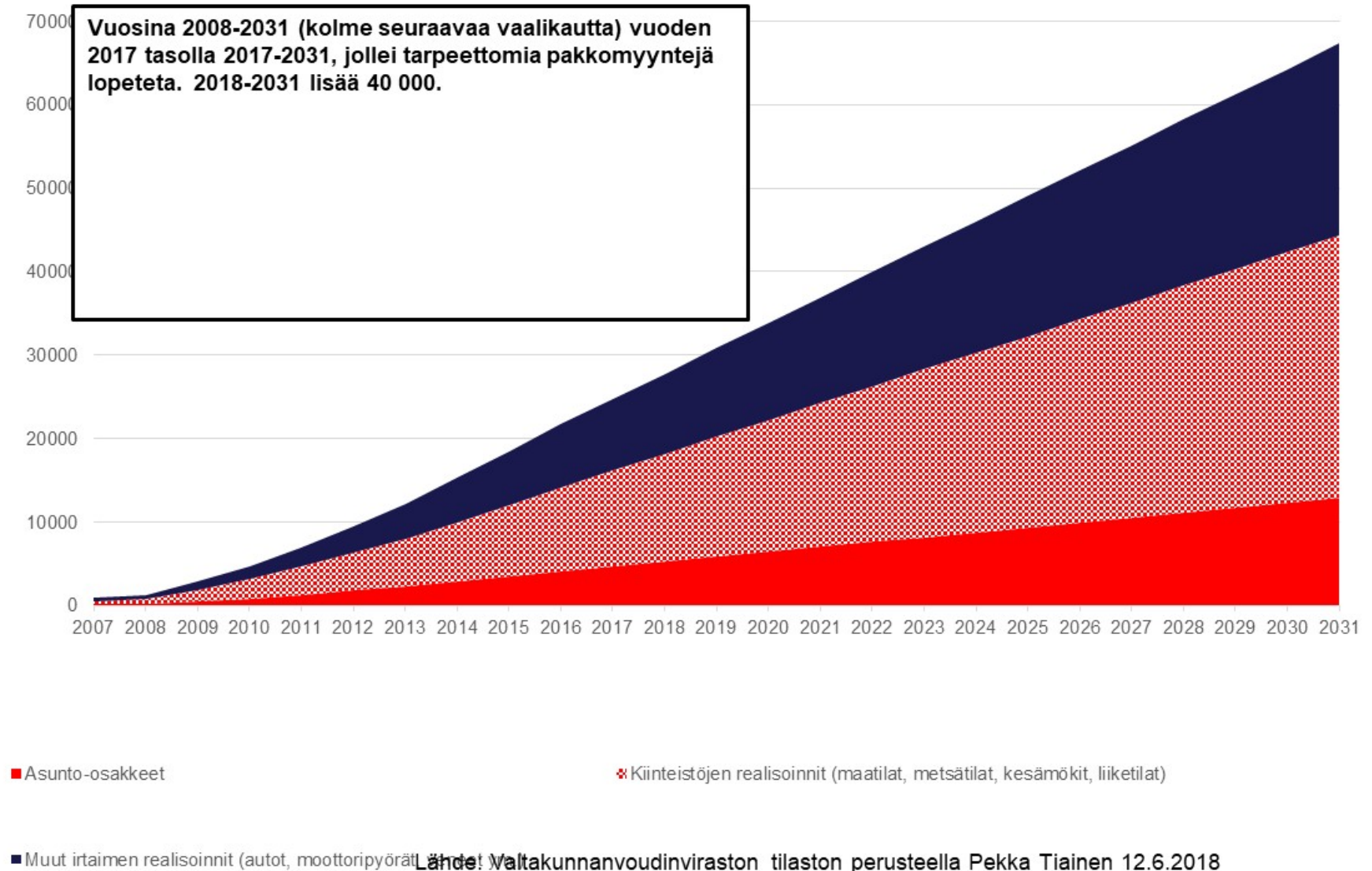
Ulosoton pakkorealisoinnit vuodessa

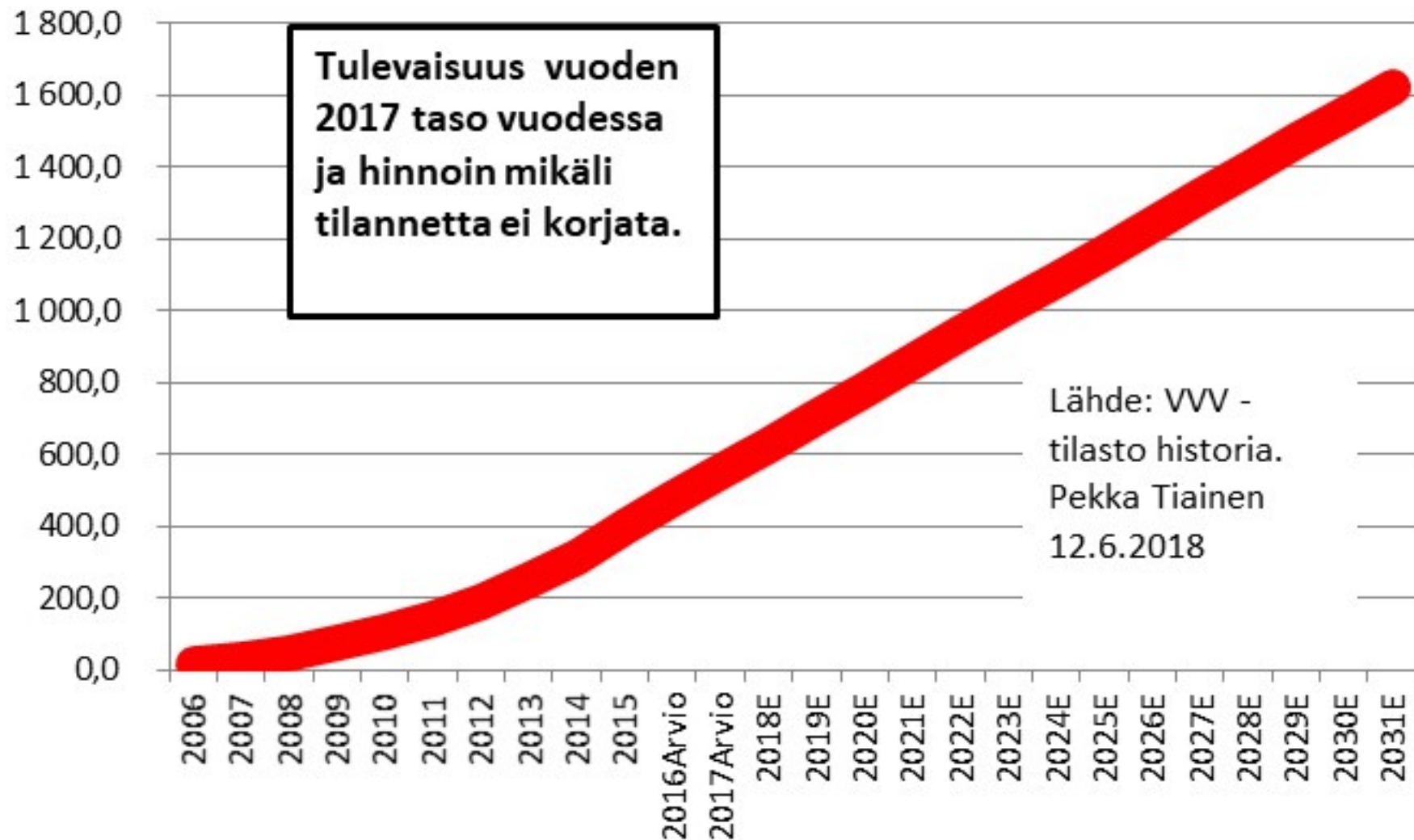
Lähde: Valtakunnanvoudinviraston tilaston perusteella Pekka Tiainen 19.4.2019

Ulosoton pakkomyynnit olivat vuonna 2007 ennen vuoden 2008 voimaan tuloa 964 kohdetta ja vuodesta 2014 alkaen luku on ollut kolminkertainen noin 3 000 kohdetta vuodessa (vuonna 2018 ennätysmäärä 3 170). 2010-luvun pakko-myyynnit ovat noin 28 000 kohdetta. Viime vuosien vauhdin jatkuessa pakkomyynntejä olisi 2020-luvulla noin 30 000 ja 2010- ja 2020-luvuilla yhteensä liki 60 000 ellei kehitystä katkaista. Asuntojen ja kiinteistöjen pakkomyynnit ovat liki viisin kertaistuneet vuoden 2007 506:sta vuoden 2018 2400:aan (asunnot siitä vuoden 2007 120:stä 732:een vuonna 2018 ja kiinteistöt 386:sta 1668:aan). Irtaimiston (autot, moottoripyörät, veneet)

Ulosoton pakkorealisoinnit kumulatiivisesti

Huutokauppapakertymä (realisoinnit) kumulatiivisesti, sis. ulosottomaksut, miljoonaa euroa

Ulosotolla maksetaan ainoastaan viivästyskorkoja.
vähänkin isommissa summissa.
Velka ei lyhene lainkaan ja julkisiin maksuihin
ja jäännösveroihin ei jaeta mitään.
Kaikki summat ovat Suomen Asiakastiedon luotto-
häiriömerkintöinä yleisesti sama asia useammin
kuin kerran. Sama asia on ulosotossa yleisesti
useammin kuin kerran koska eri karhuamiset ja
oikeuden päätökset aiheuttavat kaksinkertaisia
ulosottomerkintöjä

DISTRAINT BURDEN (LATE PAYMENT
INTERESTS, FEES, CONSEQUENCE
DISTRANTS, GREY)
ORIGINAL CLAIM (RED)
ILLUSTRATION

VELKOMISKUORMITUS (HARMAA) JA
ALKUPERÄINEN VAADE (PUNAINEN)
HAVAINNEKAAVIO
Ulosotto 1 vuotta 50 000 euron vaade
euroa

Viivästyskorot	15 %
-Runsaat kaksi vuotta ulosoton	9375
alkaessa koska käräjäoikeuden päätös tu- lee jälkikäteen vaateen alkamisesta	
Asianajopalkkiot. Ulosottomiehen	5 %
palkkiot. Oikeudenkäyntimaksut	3125
Alkuperäinen vaade	80 %
	50000

Yhteensä 62500

VELKOMISKUORMITUS (HARMAA) JA
ALKUPERÄINEN VAADE (PUNAINEN)
HAVAINNEKAAVIO
Ulosotto 5 vuotta 50 000 euron vaade
euroa

Viivästyskorot	40 %
	40000
Asianajopalkkiot. Ulosottomiehen	5 %
palkkiot. Oikeudenkäyntimaksut	5000
Seurausulosotot ulosotosta joh- tuvien lainojen irtisanomisten ja	5 %
maksuviivästysten vuoksi	5000
Alkuperäinen vaade	50 %
	50000

Yhteensä 100000

VELKOMISKUORMITUS (HARMAA) JA
ALKUPERÄINEN VAADE (PUNAINEN)
HAVAINNEKAAVIO
Ulosotto 15 vuotta 50 000 euron vaade
euroa

Viivästyskorot	60 %
	150000

Asianajopalkkiot. Ulosottomiehen
palkkiot. Oikeudenkäyntimaksut 8 %
20000
Seurausulosotot ulosotosta joh-
tuvien lainojen irtisanomisten
maksuviivästysten ja alihinta.
myyntien vuoksi 12 %
30000

Alkuperäinen vaade	20 %
	50000

Yhteensä 250000

Pakkorealisoinnin menetelmät virheellisessä myynnissä

- Ulosotetaan tuloja eikä oteta huomioon ulosoton ulkopuolisiksi kutsuttujen lainojen hoitomenoja edes korkojen osalta. Elinkeinotulot estetään kun ulosotto ottaa määräysvallan elinkeinotoiminnan kiinteistöihin.**
- Luottohäiriömerkinnöillä ja kiinteistörekisterimerkinnöillä ilman oikeuden päätöstä ulosotto vaikuttaa siihen, että maksujärjestelyitä ei voida tehdä, vaan luotot irtisanotaan ja vakuudet pakkomyydään vaikka lainat olisivat hoidettavissa.**
- Luottojen irtisanomiselle aiheutetaan viivästyskorot.**
- Pakkomyyntin myyntitulot luovutetaan velkojalle vähentämättä luovutusvoiton veroja. Ne peritään ulosotossa olevalta joka ei saa myyntituloa eikä ole myynyt kuten pankin pakkomyydessä kielletyllä oman käden oikeudella asiakkaan omaisuutta. Kun pankki myy tällä tavoin, oikeudessa asia kuitenkin ratkaistaan velkojan ilmoittaman velan perusteella. Kun velkomisen virheellisyyttä tarkisteta, oikaisu tulee mahdottomaksi, vaikka on väärä velkominen.**
- Pakkomyyntit ovat lahjoitusmyyntejä alhaiseen hintaan tai ainakin alihintaisia. Kun myynti ja siten täytäntöönpano on ennen oikeuden lainvoimaisia päätöksiä, tätä ei oikaista.**
- Kun uusi velka on päätetty aiemman seurauksena, sen vanheneminen alkaa myöhemmin kuin alkuperäisen ja velkominen pitkittyy 15 vuoden rajaa pidemmäksi ja voi pitkittyä 30 vuodeksi ja pidemmäksikin ajaksi.**

Pakkomyynnit ovat osa omaisuuteen koskemista. [Kiinteistöjä](#) ulosmitataan vuosittain lähes 10 000 ja [asunto-osakeyhtiön osakkeita](#) yli 11 000. Tieto on wikipediasta viittauksella kirjaan Koulun, Risto & Lindfors, Heidi: *Velkavastuun toteuttaminen luottoyhteiskunnassa*. Oikeustieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto, 2016. Osa ulosmittauksista perutaan mutta kun kiinteistöjen ja asuntojen myynnit ovat 2000 vuodessa, tämä merkitsee, että ulosottomiehellä on ulosmitattuna huomattavan suuri omaisuus useita satoja miljoonia euroja koko ajan. Kun on ulosmittaus, niiden hoito kärsii, koska rahan laittamista rajoittaa pelko varojensa menettämisestä eikä ulosottomies kiinteistöjä hoida eikä myöskään irtaimistoa.

Näissä asioissa tullaan vakaviin omaisuuden suojan rikkomisen kysymyksiin.

Ulosoton rakenneuudistus eduskunta 7.3.2019

Niin sanotussa rakenneuudistuksessa on ollut tarkoitus yhdistää erilliset ulosottovirastot yhdeksi valtakunnalliseksi ulosottolaitokseksi. Siihen on tarkoitus yhdistää myös ns. erikoisperintä, jolla on oma organisaationsa, joka perustuu maan jakamiseen seitsemään alueeseen. Tällä tavalla tätä ei ole laissa.

Tässä rakenneuudistuksessa on ollut myöskin tarkoitus jakaa kihlakunnanulosottomiehet kahteen ryhmään: ulosoton ylitarkastajiksi ja ulosoton tarkastajiksi. Ennen oli jako ulosottomies ja avustava ulosottomies, joka poistui kun tuli kihlakunnanulosottomiehen nimike. Kahtiajako on toiminut tällöin siten, että ulosottomiehiä on asetettu järjestykseen tehtävä- ja henkilökohtaisen pisteytyksen perusteella. Jako ulosoton ylitarkastajiin ja ulosoton tarkastajiin palauttaisi kahtiajaon nimikkeissä joskaan ei tulisi avustaja-nimikettä. Ulosotto jaettaisiin perus- ja täytäntöönpanoksi.

Eduskunnan perustuslain annettua asiasta kritiikkiä sisältävän lausunnon, eduskunnan lakiasiaivaliokunta antoi oman lausuntonsa 1.3.2019 esittäen lain säätämistä muutoksin. Kantelut ohjattaisiin ulosottolaitoksen keskushallinnolle ulosottokaaren 10 luvun 27 §:n mukaan, jonka sisältö olisi seuraava:

”Ulosottoviranomaisen lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä saa tehdä kantelun Ulosottolaitoksen keskushallinnolle.

Kantelun ratkaisee valtakunnanvouti tai hänen määräämänsä johtava hallintovouti. Valtakunnanvoudin tai apulaisvaltakunnanvoudin toimista tehdyn kantelun ratkaisee oikeusministeriö.

Kanteluun sovelletaan, mitä hallintolain (434/2004) 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta. (Uusi 3 mom.) ”

Eduskunnan oikeusasiamies olisi tästä sivussa. Valitukset tehtäisiin entiseen tapaan käräjäoikeuteen. Tuomioistuinmaksuvalitukset ulosottovalitusasioissa jatkuisivat hallinto-oikeusreittiä. Ainakaan siihen ei esitetä muutosta.

Uuden ulosottokaaren 1 luvun 2 b momentin mukaan ”velallisen ulosottoasiat on ilman aiheetonta viivytystä siirrettävä perustäytäntöönpanosta laajaan täytäntöönpanoon, jos täytäntöönpano edellyttää muita kuin perustäytäntöönpanon toimivaltaan kuuluvia toimia”. Erikoistäytäntöönpano ei aiemmin ole ollut laissa tällä tavoin.

Linkki lakiasiaivaliokunnan mietintöön jossa ovat uudet pykälät sen esittämässä muodossa

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/LaVM_22_2018.aspx

Ulosoton rakenneuudistuksen käsittelyn vaihe

1. Käsittely 4.3.2019

2. Käsittely 7.3.2019

Hyväksyttiin lakiasiavaliokunnan lausumaehdotus

”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin ulosoton rakenneuudistukseen liittyvän ulosoton organisaatiomuutoksen ja täytäntöönpanon jakamisen toimivuutta ja vaikutuksia sekä antaa lakivaliokunnalle asiasta selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä. Seurannassa ja selvityksessä tulee kiinnittää erityistä huomiota uudistuksen vaikutuksiin velallisten ja velkojen asemaan, oikeusturvaan ja kielellisten oikeuksien toteutumiseen sekä täytäntöönpanon laatuun, asiantuntemukseen ja perintätulokseen samoin kuin uudistuksella tavoiteltuihin säästöihin.”

Puuttuu presidentin esittely

Pekka Tiainen: Tämä laki ei korjaa niitä epäkohtia joita ulosotossa on ollut. Kun seuranta on 2022 loppuun mennessä, se aiheuttaa huolen, että epäkohtien korjaamista jälleen siirretään.

Ulosoton asiamäärät kasvoivat vuonna 2018

Alkuperäinen julkaisija: Valtakunnanvoudinvirasto

Ulosoton asiamäärät kasvoivat viime vuonna

Julkaistu 22.3.2019

- Ulosottoon saapui vuonna 2018 noin 3,4 miljoonaa asiaa, mikä on noin 2,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Eri velallisia ulosotossa oli vuonna 2018 noin 577 000, lisäystä edellisvuoteen oli 3,4 prosenttia. Velallisista luonnollisia henkilöitä oli valtaosa, noin 519 000, ja yrityksiä ja yhteisöjä noin 58 000.
- Ulosoton perintätulos oli vuonna 2018 yhteensä yli 1,1 miljardia euroa. Vuoteen 2017 verrattuna perintätulos kasvoi lähes viisi prosenttia. Perintätuloksesta kertyi valtiolle veroina ja muina julkisina maksuina yli 400 miljoonaa euroa. Loput tilitettiin muille velkojille. Lisäksi velallisilta ja velkojilta perittiin valtiolle ulosottolaitoksen käyttömaksuina ulosottomaksuja yli 80 miljoonaa euroa.
- Yksityisoikeudellisten saatavien osuus ulosottoasioista on kasvanut selkeästi.
- "Tämä johtuu kulutusluottojen ja pikalainojen yleistymisestä, mikä näkyy myös käräjäoikeuksissa riidattomien velkomusasioiden määrän jyrkkänä kasvuna. Kotitalouksien velkaantuminen ja maksuhäiriöt ovat lisääntyneet", arvioi valtakunnanvoudi **Juhani Toukola**.

Pekka Tiainen kysyy: 1. Mistä johtuu turvautuminen kulutusluottoihin ja pikalainoihin? 2. Entä muut asiat? 3. Mistä johtuu ulosoton määrien kasvu vaikka työllisyys on kohentunut enemmän kuin kertaakaan finanssikriisin jälkeen? 4. Mitä on odotettavissa kun talous seuraavan kerran heikkenee?

Tavoitteet ja ratkaisut

Korvaamiskysymys

Ulosottokaaren 3 luvun 111 §:n perusteella joka kuuluu seuraavasti:

**”Vahingonkorvaus valtion varoista
Valtion varoista voidaan harkinnan mukaan ilman oikeudenkäyntiä maksaa vahingonkorvausta asianosaiselle tai sivulliselle, jos valtion korvausvastuuta voidaan pitää selvänä tai korvauksen maksamista kohtuullisena. Jos valtiolta korvausta saanut olisi voinut hakea korvausta toiselta, valtiolla on oikeus vaatia maksamansa määrä viimeksi mainitulta.”**

Ulosoton estämisen ennaltaehkäisyllä, virheiden korjaamisen ja uuden alun periaatteen ottaminen lähtökohdaksi kärkitoimina seuraavia:

1.Suojaosuuden tason nosto jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi, korkeampi suojaosuus pidemmissä ulosotoissa kiireellisenä askeleena. Kiireellisellä lailla alimpaan suojaosuuteen 100 euron tasokorotus ja alin suojaosuus 900 euroon vuoden ulosoton jälkeen ja korotus kaikkiin suojaosuuden tasoihin, pitkissä ulosotoissa korkeammaksi. Maksimi ulosotto tulonlisästä 80 %:n sijasta 2/3:een. Alin suojaosuus on 672,3 euroa eikä sitä ole lupa poistaa minkään tulojen osalta. Ulosoton ulkopuolisten tunnustettujen lainojen hoitomenoja tulee hyväksyä ulosottoa vähentävänä. Tulee lisätä lakisääteinen vapaakuukausi joka ei ole ulosottomiehen harkinnassa.

2.Pitkien ulosottojen katkaisu nopeammin enintään 10 vuodessa (Saksa nykyisin 6 vuotta, Yhdysvalloissa 7 vuotta kun hyväksytään uuden alun piiriin) lainan irtisanomisesta ja ainakin haasteesta (ei enää lainvoimaisesta tuomiosta), kun ei ole kyse velan hoidon laiminlyönnistä.

3.Vanhenemismenettely muutetaan henkilökohtaiseksi nykyisen sijasta, jossa ulosotto saa aikaan uusia ulosottoja ja ulosottojen ketjuuntuminen tekee ulosotosta ikuista 15 vuoden sijasta. Ketjuttaminen tulee lopettaa.

4.Nykyisen kaltaisen viivästyskorkomenettelyn lopettamista ja korvaamista normaalikorolla. Menettelystä, että ulosottoa viivästyskorkoihin jatketaan vaikka velkasaatavaa ei ole, tulee luopua verotuksessa ja muualla kun tällaista esiintyy. Ulosoton palkkioille tulee asettaa katto niin että se on enintään 24 % asialle jaetusta summasta.

5.Aineellisesti perusteiltaan ja määrältään virheellisten velkatuomioiden oikaisu kehittämällä tätä varten prosessimenettelyt, että tämä voi tapahtua toisin kuin nykyisin.

6.Oikeudenkäyntikulujen rajaaminen, koska on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino sekä myös kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.

Ennaltaehkäisyyn, virheiden korjaamisen ja uudgen alun periaatteen ottaminen lähtökohdaksi (jatkuu):

7. Omaisuuden suojaa loukkaavan nykyisen pakkorealisointijärjestelmän alasajo niin että pakkomyynnit ovat vasta viimeinen keino ja vaativat erillisen oikeuden päätöksen. Alhaiseen hintaan myymisen ja lahjoittamisen kieltö. Omaisuuden palauttaminen ja pakkomyynnin peruminen ja purkaminen väärin toteutettuihin pakkorealisointeihin ja ulosotossa olevalle takaisinsaantioikeus pitkänkin ajan kuluessa.

8. Lainajärjestelyt ulosoton estämiseksi ja ulosoton alettua. Laina-aikojen pidentäminen tarvittaessa valtion pitkäaikaisilla vakauttamislainoilla ja siten, että valtio ostaa tilapäisesti omaisuuden, mutta maksaa obligaatioilla joita lyhennetään veloista saatavien maksujen mukaan, jolloin järjestely on budjettineutraali kuten 1930-luvun järjestelyissä. Kun laina on hoidettu, omistus palaa alkuperäiselle omistajalle.

9. Luovutusvoiton vero tulee vähentää velkojalle maksettavista rahoista eikä sitä tule periä siltä, jonka omaisuus on myyty ja joka ei ole itse myynyt eikä saa rahoja haltuunsa eikä vallintaansa. Hyöty ulosoton myynnistä ei mene velalliselle kun raha ei mene velkaan vaan nykyjärjestelmässä viivästyskorkoihin, joita ei olisi, jos asia olisi hoidettu toisin. Maksuun pantujen verojen maksun ulosotosta tulee olla etusijalla ennen muuta kuten nykylaissa säädetään muttei sovelleta.

10. Ilman ja ennen oikeuden lainvoimaista päätöstä toteutetut pakkomyynnit ja muut ulosoton täytäntöönpanotoimet ilman oikeuden päätöstä tulee kumota toisin kuin nykyisin. Velkojan kielletty oman käden oikeuden käyttö tulee olla velkojan oikeuden kumoamis- ja rajaamis-peruste. Toimenpiteet tulee kumota kun on muita virheitä. Omaisuuden ulosotosta ja takavarikoista ilman vastaus- ja valitusmahdollisuutta tulee luopua. Ulosoton tulee korvata ulosotetun ja takavarikoidun omaisuuden arvon menetys näiden toimien vuoksi ja aikana.

Ennaltaehkäisy, virheiden korjaamisen ja uuden alun periaatteen ottaminen lähtökohdaksi (jatkuu):

11. Luottohäiriömerkintöjä perustellaan ylivelkaantumisen ehkäisyllä mutta niitä käytetään lainojen hoidon estämiseen ja lainojen irtisanomiseen ja vakuusomaisuuden pakkomyymiseksi. Niiden ja ulosoton ilman oikeuden päätöstä tekemien kiinteistörekisterin ulosottomerkintöjen käyttö lainojen irtisanomiseksi tulee lopettaa.

12. Luottohäiriömerkinnöistä ja ulosotosta kahteen kertaan samasta asiasta tulee korvata.

13. Luottohäiriömerkinnät tulee poistaa kun ei ole maksettavaa velkaa ja poistaminen tulee hoitaa automatisoidusti.

14. Tuloulosoton käytöstä siten, että pienet ulosotosta johtuvat maksuviiveet johtavat luottokorttien ja lainojen irtisanomiseen ja vakuuksien pakkomyyntiin, tulee luopua ja tuloulosoton käytöstä tällä tavoin tulee velvoittaa korvaamaan.

15. Ulosottolykkäykset, ulosottolomat, tulee ottaa käyttöön ulosottoa helpottaviksi.

Ennaltaehkäisyyn, virheiden korjaamisen ja uuden alun periaatteen ottaminen lähtökohdaksi (jatkuu):

16. Läpinäkyvyys on osa virheiden korjaamista. Se edellyttää, että luovutaan summaarisesta menettelystä, jossa velkojan velkavaatimus hyväksytään oikeudessa ilman että velkojan on esitettävä velkakirjaa tai muuta saamistodistusta ja todistusta velaksiannosta. Toiseksi ulosotossa olevalla tulee olla oikeus saada saamisasiakirjat, joihin ulosotto perustuu. Kolmanneksi tulee muuttaa käytäntö siten, että ulosotossa olevalle annetaan tilitystositteet tilityksistä velkojalle ja tiedot kertymistä, mitä on ulosotettu.

17. Laissa tulee rajata voudin yksinomainen harkintavalta ja täytäntöönpanotoimet ilman oikeuden lainvoimaista päätöstä.

18. Ulosotosta, pakkomyynneistä ja tilityksistä johtuvasta velkojia suosivasta provisiopalkkauksesta ulosottomiehille tulee luopa.

19. Valtion talouden tarkastusviraston tulee tutkia ulosotto- ja perintäjärjestelmän ja sinne toimitetaan tiedot epäselvyyksistä velkomisissa. Lainsäädännön arviointineuvoston aloitteen (27.3.2019) mukaisena Lainkäytön seurannan tarkoituksena on todeta mahdolliset aineelliset virheet. Ulosottojärjestelmän osa valtakunnanvoudinvirasto eikä perustettava ulosottolaitos ole riippumaton ja puolueeton elin koska ovat osa ulosottojärjestelmää. Kanteluiden käsittely näissä tarkoittaa, että se josta kannellaan, käsittelee kantelut. Tulee saada käytäntöön riippumaton tutkinta ja käräjäoikeuksien tulee kumota väärät ulosoton toimet.

20. Velkojan vastuu tulee ottaa oikeuskäytäntöön velkojan saatavaa rajaavaksi ja tarvittaessa velkavaatimuksen hylkäysperusteeksi kun velkoja on toiminut moitittavasti. Tarvitaan sanktiointi väärästä velkomisesta. Korvattava summa on perusteltua olla kauppakaaren perusteella puolet virheellisesti perityn velan määrästä ja virheellisestä luottohäiriömerkinnästä.

21. Tulee ottaa käyttöön menettelyt, joissa velkomisvirheet oikaistaan ja väärästä velkomisesta ja vääristä luottohäiriömerkinnöistä tulee korvausvelvoite ja tarvittaessa sanktiot joilla ensi sijaisesti korvaan väärän velkomisen kohteelle, kun väärä velkominen perustuu ei hyväksyttäviin menettelyihin.

Ennaltaehkäisyyn, virheiden korjaamiseen ja uuden alun periaatteen ottaminen lähtökohdaksi (jatkuu):

22. Tietosuojalainsäädäntöä tulee alkaa soveltaa tehokkaasti ulosotossa ja perinnässä.

23. Vakuus- ja korvausrahaston VKR (työnimi) perustaminen. Alkupääoma valtion budjetista. Arsenal ajetaan alas ja lopuista velkomista luovutaan ja jos jäljelle jää varoja, ne siirretään yo. rahastoon. Aletaan periä rahoitus- alalta maksua, että pääoma saadaan riittäväksi, että tuotoilla voidaan maksaa korvauksia vahinkojen ja virheiden varalle. VKR tutkii tuomiovirhe-epäilyt, korvaa virheen tai sosiaalisen syyn perusteella ja vie tarvittaessa asian oikeuden oikaistavaksi. VKR rahoittaa tätä alitutkittua aihetta. Väärillä perusteilla ja virheellisesti ulosotettujen tulojen ja pakkomyydyn omaisuuden palauttaminen tulee olla keinovalikoimassa jolloin korvaamistarve vähenee.

24. Tulee aloittaa konkurssilain epäkohtien korjaaminen siten, että konkurssivelkojan autonomiasta, suosimisesta, jollaista ei ole muualla maailmassa, luovutaan. Yksityisten asianajotoimistojen käytöstä julkisten verojen ja saatavien perinnässä tulee luopua.

25. Valtion tulee alkaa takaamaan yrittäjän oikeusturva konkurssitilanteissa.

26. Suomen 100 vuotisen itsenäisyyden yhteydessä ei saatu velka- amnestilakia, jolla poistetaan kaikki vuotta 2000 edeltäneet ulosotto- ja pakkoperintävelat askeleena kohden järjestelmää, jossa ulosotto- ja pakkoperintävelat lyhenevät nykyistä nopeammin. Säädetään laki niin että 15 vuotta ulosotossa olleilta poistetaan velka askeleena nopeampaan velkomisen katkaisuun. Amnestilakiin voidaan sisällyttää kompensatioita jos tätä varten varataan määräraha.

Ratkaisuja

- **Resurssit**
- **Yleisen tuomioistuimen ja hallinto-oikeuksien yhteistoimintakysymys (mm. peräkkäisten käsittelyiden ongelma) tai muut hallinnolliset ratkaisut kuten erikoistuminen oikeuslaitoksen sisällä erikoistumista vaativiin asioihin**
- **Oikeuskäytäntöjen muutokset**
- **Lainmuutokset koskien tuomiovallan käyttöä**
- **Menettelymuutokset ja lainmuutokset koskien yksityistä ja tuomioiden toimeenpanoa**

YLE:n taannoisessa kyselyssä tuomareista puolet oli sitä mieltä että oikeudessa syntyy virheellisiä päätöksiä.

Tästä ei voida suoraan päätellä virheellisten päätösten osuutta. Useat konkreettiset esimerkit osoittavat, että niitä on ja ne ovat usein erittäin merkittäviä asioita. Virheellisten velkатуomioiden oikaisumenettelyt Suomesta puuttuvat.

Ulosotto- ja perintäjärjestelmä on kallis ja tehoton ja aiheuttaa vahinkoa työllisyydelle, yrittämiselle ja kansantaloudelle, yksityisille ihmisille ja perheille, luottamukselle oikeusvaltioon. Syyllistämisen asenteista tulee luopua ja asenteista jotka sysäävät automaattisesti vastuun yksilöille. Riskitkin ovat osa talouden toimintaa ja yhteiskunnan rooli on toimia vakuuttajana ylivoimaisten riskien toteutumisen varalle. On tarpeen huolehtia Suomen kansainvälisestä maineesta demokraattisena oikeusvaltiona jossa on toimivat instituutiot ja hyvä hallinta. Siksi on ajoissa tarpeen uudistaa etteivät asia ajaudu huonoon suuntaan ja korjata virheitä ja tutkia vaikutuksia että osataan tehdä oikeanlaisia toimia.

Suomella ei ole varaa ylläpitää kallista ulosotto- ja perintäjärjestelmää jonka keskeinen tehtävä on hoitaa pankki- ja muun rahoitusalan perintää yhteiskunnan kustannuksella ja aiheuttaa paljon negatiivisia vaikutuksia jotka syövät yhteiskunnan ulosotosta saamat hyödyt. Järjestelmän heikentyminen on osa 1990-luvun pankkikriisin pitkää varjoa joka muutti Suomen oikeusjärjestelmää pankkitukijärjestelmän suuntaan ja erkaannuttiin niistä oikeusvaltion periaatteista joita oli vahvistettu 1970- ja 1980-luvuilla.

**Kiitos mahdollisuudesta esittää ajatuksia,
jotka toivottavasti palvelevat keskustelun
virikkeinä ja valmisteltaessa uudistuksia !**